

Diarienummer: M2020/02035

Inskickat: 2021 03 14

Ansvarig tjänsteman: Karin Brynell, VD

Från:

Svensk Dagligvaruhandel Ekonomisk Förening

Till:

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

anna.cedrum@regeringskansliet.se

malin.johansson@regeringskansliet.se

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/904

av den 5 juni 2019

om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön

Svensk Dagligvaruhandel tackar för inbjudan att svara på remiss om EU-direktivet för Engångsplast.

Kort om oss

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, Bergendahls Food AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15 - 24 år).

Svensk Dagligvaruhandels svar på remiss

Bakgrund/Sammanfattning

Svensk Dagligvaruhandel och dess medlemsföretag står bakom EU:s ambitioner att minska engångsplast och målet att minska nedskräpning i hav och på land. Vi anser att målen för ökade cirkulära flöden och återbruk är högst relevanta för en hållbar framtid.

Vi som bransch har själva satt upp ambitiösa mål gällande plastförpackningar och materialåtervinningen av dem samt att de ska vara producerade av förnybar och/eller återvunnen plast. Samtliga medlemsföretag är högst engagerade i frågan och vi vill bidra till positiv förändring. Som delägare i Svensk Plaståtervinning har vi också ett

stort engagemang att den insamlade plasten sorteras och verkligen återvinnings till nya plastprodukter.

Våra mål:

- **Alla konsumentförpackningar av plast är materialåtervinningsbara år 2025**
- **Alla konsumentförpackningar av plast är producerade av förnybar eller återvunnen råvara 2030**
- **Att det finns system och efterfrågan på återvunnet material**

I vårt remissvar vill vi särskilt lyfta några områden som vi dock anser måste beaktas i en övergångsperiod till mer cirkulära flöden och minskad användning av plastförpackningar samt plastprodukter.

Vi önskar se:

- Förtydliganden i definitioner som kan vägleda oss att göra rätt från början
- Höga ambitionsnivåer och säkra processer för att i praktiken kunna återvinna plast som material i nya livsmedelsförpackningar
- Rimliga ledtider för omställning
- Att tillsyn och sanktioner tolkas generöst i en övergångsperiod för att till exempel undvika onödigt materialsvinn och försvårande av återvinning, speciellt när det gäller nästa punkt - "märkning"
- Att märkningsregler inte skall leda till ökat onödigt svinn eller försvåra förutsättningarna för att återvinna materialet till exempel med tanke på möjligheten att i en övergångsperiod använda påklitrade etiketter
- Producentansvar och kostnader kring det bör vara rimliga och förutsägbara och inte förminska konsumentens ansvar i detta
- Take away-system med förpackningar som kan användas flera gånger bör inkludera en plan för återvinning när de inte längre är funktionsdugliga. Vägledning som stäms av med till exempel Svensk Plaståtervinning och FTI bör tas fram
- Vi måste ha processer på plats som kan säkerställa att alternativa material och förpackningar med återvunnen plast kan godkännas som livsmedelssäkra
- Vi ser mycket positivt på utökat pantsystem för olika förpackningar oavsett material. Dagligvaruhandeln har varit drivande att det nuvarande pantsystemet på frivillig basis inkluderar såväl juice som saftflaskor. Vi är också positiva till att utvärdera inkludering av mjölkprodukter. Dock ska betonas att mjölk har andra komplikationer med bakterietillväxt än tex läsk, vilket vid tidigare utvärderingar har visat problem i insamlingsledet

Vi vill även förtydliga att samtidigt som vi står bakom EU:s Engångsplastdirektiv upplevs detta som mycket omfattande, innovativt och komplext, särskilt med den svenska ambitiösa tolkningen i åtanke, vilket gör att vi i detta läge inte kan genomföra ordentliga konsekvensanalyser på samtliga delar.

Vi föreslår därför för Naturvårdsverket och berörda myndigheter att både SvDH, Svensk Handel och Livsmedelsindustrin konsulteras när det gäller att ta fram vidare vägledning för den svenska tolkningen. På det sättet kan vi bistå med våra respektive

kunskapsområden från livsmedelsbranschen för att snabbast möjliga kunna arbeta konstruktivt för målen.

Vad vi saknar helt i direktivet är på vilket sätt konsumenter skall hållas ansvariga för nedskräpning, sortering och insamling av förpackningar samt produkter. Vi vill gärna se en tydlig plan från Regeringen om hur kommunikation kring detta till konsument kommer föras och även vilket ansvar som åläggs konsumenterna.

När det gäller definitionen "Återvinningsbar plast" vill vi särskilt lyfta fram att detta inte upplevs som tillräckligt tydligt formulerat i Regeringens promemoria samt att målet kring 75 % återvinningsbart plastmaterial inte upplevs som verklighetsförankrat. Vi hänvisar till Svensk Plaståtervinnings remissvar angående denna punkt. Vi anser att det måste till processer för att kunna säkerställa att plastförpackningar verkligen kan återvinnas i praktiken och därmed användas i livsmedelsförpackningar flera gånger.

Artikel 1, Syfte

SvDH har inga invändningar gällande syftet i förordningen och det pågår redan olika initiativ inom området i vår bransch för att minska plastanvändning, öka insamling samt öka möjligheterna till materialåtervinning.

Våra medlemmars egna mål är att alla konsumentförpackningar av plast är materialåtervinningsbara år 2025, att alla konsumentförpackningar av plast är producerade av förnybar eller återvunnen råvara 2030 samt att det finns system och efterfrågan på återvunnet och livsmedelssäkert material. Genom investeringar vill vi säkerställa att det kommer finnas tillräckligt med återvunnen råvara på marknaden för både ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Artikel 2, Tillämpningsområde

SvDH har inga invändningar angående avgränsat tillämpningsområde. Vi vill dock säkerställa att man med de relativt korta ledtider för omställning som satts upp:

- Inte bidrar till onödigt materialsvinn i och med märkningsregler
- Inte bidrar till ökat matsvinn
- Inte tummar på livsmedelssäkerhet
- Inte försvårar eller omöjliggör försäljning av produkter och engångsförpackningar över landsgränser
- Inte byter från ett önskat material till något, i olika avseenden, sämre material
- Att insamlingssystem och incitament för konsument är materialneutralt och kan inkludera fler material än bara plast
- Inte leder till ojust konkurrens där vissa företag bunkrar material på lager som sedan säljs av. En borte gräns för att säljas på inre marknad bör finnas
- Att nya typer av plastprodukter kan inkluderas i Producentansvar på ett smidigt sätt vid behov. Vi ser att det till exempel numera är mycket vanligt med slängda munskydd och plasthandskar i natur och gatumiljö som idag inte omfattas av direktivet

Artikel 3, Definitioner

Gällande definitioner saknar SvDH tydliga definitioner för vilken plast som kan anses vara "Återvinningsbar" och därmed eftersträvarsvärd i ett insamlingsförfarande och återvinningsprocesser. Det är av yttersta vikt att detta förtydligas då det annars är en omöjlig definition att leva upp till.

Det krävs även ett förtydligande i vad som syftas på gällande "satt på marknaden". Då design- och inköpsprocesser kan vara så långa som ett år behöver vi detaljerad information om avgränsningar:

- Geografiska riktlinjer, - kan ett parti med förpackningar eller produkter vara inköpta men kvar på tillverkarens lager utanför EU? Till exempel om avrop från lager tillämpas?
- Processer, - kan ett parti befinna sig till havs på internationellt vatten och vara "satt på marknaden"?

Vi saknar även förtydligande i definitioner för vad som anses vara "Engångsplast" i vissa fall.

Exempel 1. Räknas ett sugrör med omgärdande plast som sitter fäst vid en dryckesförpackning, till exempel en juice-tetra?

Exempel 2. EPS-tråg för till exempel butiksskuren ost, färdigskuren chark mm med plastfilm runt. Räknas det som en take away som sätts ut på marknaden?

Exempel 3. Räknas inkontinensskydd som "sanitetsbinda" och därmed omfattas av märkningskrav?

Artikel 4, Minskad förbrukning

SvDH håller med om att vi skall tillämpa ambitiösa åtgärder för minskning av engångsplast men ser en risk i att vissa relativt korta ledtider kommer vara svåra att implementera. Framför allt när det gäller märkningskrav som skall implementeras redan till sommaren 2021.

Det finns också risker förknippade med att byta ut från ett material till ett annat. Det kan komma oväntade utmaningar i och med detta som i detta läge är svåra att förutse.

Vi ställer oss också undrande till hur rapportering skall ske i praktiken för användning av plast på ett branschneutralt sätt och samtidigt rättvist fördela kostnader för till exempel insamling och städning av utemiljöer. Ökad fokus bör också läggas på konsumentens ansvar och efterlevnad.

Artikel 5, Begränsningar av utsläppande på marknaden

SvDH har inga kommentarer på detta annat än att ersättningsmaterial inte skall vara sämre ur annan miljösynpunkt än det material som används idag på respektive förpacknings eller produkt. Ersättningsmaterial får ej riskera livsmedelssäkerhet eller skapa oönskad migration av kemikalier. Vi efterlyser en tydlig vägledning gällande materialval samt att processer ses över så att vi kan säkerställa att alternativa material som skall användas för produkter, livsmedelsförpackningar eller retursystem kan

godkännas för tänkt bruk. Idag saknas detta i rätt dimensionerad omfattning och det är en grundförutsättning.

Artikel 6, Produktkrav

SvDH vill gällande nya design- och funktionskrav säkerställa att ledtider för omställning inte skapar onödigt material- och produktsvinn eller matsvinn. Vi vill även veta hur man skall säkerställa att det på marknaden finns tillräckligt mycket återvunnet plastmaterial att tillgå för att möjliggöra oförändrad försäljning och samtidigt möta kraven att det skall vara minst 25 % återvunnet material i till exempel dryckesflaskor 2025.

En förutsättning är även att processer tillkommer så att förpackningsmaterial, även med delvis återvunnet material, kan godkännas för livsmedel i en återkommande loop.

Artikel 7, Märkningskrav

Här ser SvDH en utmaning i hur regler kring märkning skall kunna implementeras 3:e juli 2021 i och med följande:

- Svenskt harmoniserande tolkning av märkning och riktlinjer från Naturvårdsverket saknas till dags dato, vilket gör det svårt att planera för nästa steg
- Ledtider för inköp, design och tryck kan vara väldigt långa
- Då vissa produkter säljs över landsgränser krävs att samma typ av märkning och formulering gäller för alla länder
- Om språkluster på förpackningar måste minska i antal på grund av platsbrist riskerar det att leda till mer svinn och högre kostnader
- Platsbrist på förpackningar och produkter med många språk
- Antal tryckfärger på en förpackning kan komma att öka, vilket leder till dyrare tryck och mer tryckfärg i omlopp. Detta bör ses över och tryck i annan/andra färger bör tillåtas
- Om etiketter skall användas i en övergångsfas kan det öka problem i materialåtervinningsprocesser

Artikel 8, Utökat producentansvar

SvDH ser positivt på ökat producentansvar och insamling av förpackningsmaterial men vill här säkerställa att utökad insamling blir materialneutral, det vill säga inkluderar fler material utöver plast och att insamlingssystem inte bara klarar av ökad mängd utan att den ökade mängden även leder till önskad effekt: nämligen högre andel återvunnet material av hög kvalitet.

Återvunnen plast bör kunna användas som material i livsmedelsförpackningar. Vi ställer oss bakom Svensk Plaståtervinnings remissvar kring denna fråga.

Exempelvis: Det räcker inte med att plast som återvinns kan användas i tex slipers för tågräls och bildelar utan måste kunna hamna högre upp i värdegraden.

Vad gäller kostnader för insamling av skräp etc efterfrågas enhetliga taxor som lätt kan beräknas oavsett vart i landet som insamlingen görs och av vem. Vi ser att vi som

bransch måste kunna välja vilken aktör som får hämta och återvinna avfall i våra verksamheter.

Artikel 9, Separat insamling

SvDH ser mycket positivt på nationellt pantsystem som ger konsumenten incitament för att sortera och samla in mer förpackningsmaterial, men systemet bör inkludera fler förpackningsmaterial än bara dryckesförpackningar i plast och metall. Vi är också positiva till att utvärdera inkludering av mjölkprodukter.

Artikel 10, Medvetandehöjande åtgärder

SvDH ställer sig frågande till om information enligt förslag verkligen leder till minskad nedskräpning och om det finns studier som verifierar att detta har effekt på konsumenternas beteenden? Finns det en plan och avsatt budget från myndigheternas sida att satsa på övergripande konsumentinformation?

Vi anser att det inte enbart är näringslivets aktörer som bör ansvara för att informera konsumenter om skyldigheter och konsekvenser kring nedskräpning samt vinster med återvinning och återbruk.

Artikel 11, Samordning av åtgärder

De olika åtgärderna inom direktivet upplevs generellt som mycket positiva och linje med våra egna mål.

Men i detta önskar vi framför allt att säkerställa att det står oss fritt att bestämma:

- Hur och vart vi skall kommunicera om plast i butik och e-handel
- Vem eller vilka aktörer som hämtar och sorterar vårt avfall från butik och lager

Vi vill även säkerställa att krav och mål kring märkning, design och materialval inte omöjliggör fortsatt försäljning av produkter i livsmedelssäkra förpackningar och produkter i plast samt att det i en övergångsperiod finns överseende med tolkningar av regler för att inte skapa onödigt materialsvinn, försvåra återvinning tillfälligt eller leda till ökat matsvinn.

Artikel 12, Specifikationer och riktlinjer för plastprodukter för engångsbruk

Vi önskar här förtydligande i vissa fall vad det gäller definitionen gällande plastprodukter för engångsbruk.

Vi ställer oss frågan om det till exempel skulle vara möjligt att kommunicera till konsument på primärförpackningen att engångsbestick kan diskas och återbrukas flera gånger och därmed möjliggöra fortsatt försäljning?

Det samma gäller vissa take-away-förpackningar som kan återbrukas flera gånger.

Vi ställer oss även frågan vad som gäller till exempel EPS-tråg för butiksskuren ost och charkprodukter. Denna typ av förpackning skulle både kunna anses vara en

engångsförpackning, men även en flergångsförpackning då konsumenten kan komma att hantera förpackningen vid ett flertal tillfällen.

Här upplever vi att det skulle vara värdefullt med nära dialog med berörda myndigheter för att tolkningar skall bli så tydliga och rättvisande som möjligt.

Artikel 13, Informationssystem och rapportering

Vi önskar se en tydlig instruktion hur rapportering skall ske, i vilken form och hur data kommer användas och rapporteras vidare. Vi vill säkerställa att data hanteras företagsneutralt och att siffror representerar branschen som helhet.

Artikel 14, Sanktioner

Då ledtiderna för implementering av direktivet är korta i vissa fall tillsammans med det faktum att tillräcklig information inte finns tillgänglig till dags dato, kan det finnas processer som omöjliggör för oss att göra helt rätt från början. Vi vill därför se att regler tolkas generöst i en övergångsperiod.

En stor och viktig del i detta är märkningskrav av förpackningar och produkter där vi upplever att underlaget och designförfaranden inte är tillräckligt förankrade mellan EU:s direktiv och den svenska vägledningen från Naturvårdsverket.

Vi vill inte skapa onödigt materialsvinn hos materialproducenter eller senare i kedjan i en övergångsperiod vilket vi anser motverka total miljönytta.

Vi vill heller inte tvingas till oekonomiska processer, som heller inte är livsmedelssäkra, eller som försvårar mål kring materialåtervinning. Till exempel genom att tillföra etiketter med märkning i en övergångsperiod. Detta bör endast användas som nödlösning. Vägledning kring typ och storlek av etikett bör noga tas fram i samarbete med till exempel Svensk Plaståtervinning och FTI för att inte orsaka onödiga utmaningar hos dem.

Artikel 15, Utvärdering och översyn

Det är bra om vi får god tid på oss att delta i utvärdering och uppföljning samt att det även innan dess finns möjlighet att rapportera in utmaningar i processerna löpande. Vi vill vara en del av lösningen och våra medlemsföretag har ett högt engagemang i frågan som vi gärna ser att berörda myndigheter tar hjälp av för att på bästa sätt nå målen.

Direktivet är omfattande och mycket innovativt men vi upplever att alla processer inte finns på plats ännu för att kunna genomföra förändringar på ett önskvärt, livsmedelssäkert och affärsmässigt sätt, detta gör att vi måste samarbeta i hög grad.

Övrigt

När det gäller övriga artiklar; 16, 17, 18 och 19 så har vi inga kommentarer.